

יחזקאל

סיכום לבגרות

תנ"ך ממ"ד כתה יב'

5 יחידות

דודי זינגר

הקדמה:

בתלמוד הבבלי במסכת מגילה (דף יד עמ' א') כתוב שהיו לעם ישראל 48 נביאים ו-7 נביאות, מבין אותם הנביאים, שלושה היו מרכזיים וליוו את עם ישראל בתקופות קשות.

ישעיהו – התנבא בתקופת גלות עשרת השבטים, ימי חזקיהו מלך יהודה אשר התמודד מול אשור בעיקר בתקופת בה מלך על אשור המלך שנחריב.

ירמיהו – התנבא מאמצע ימי מלכות יואשיהו וכל מלכי יהודה האחרונים, בזמן שהפורענות כבר הייתה עובדה שלא ניתן לשנות אותה,

יחזקאל – היה מבין הגולים בגלות יהויכין (החרש והמסגר), שם התנבא על החורבן שעוד יבוא (היו שחשבו שהחורבן הסתיים בגלות יהויכין), ועל הגאולה.

הלימוד בספר יחזקאל יתמקד בשני פרקי נבואת גאולה (לו', לז'), הכוללים מספר נבואות גאולה.

רקע:

פרק א' פס ב'-ג' :

ב בַּחֲמִשָּׁה, לַחֲדָשׁ--הִיא הַשָּׁנָה הַחֲמִישִׁית, לְגָלוּת הַמֶּלֶךְ יוֹיָכִין . ג. הִיא הָיָה דְבַר-יְהוָה אֶל-יְחִזְקָאל בֶּן-בוּזִי הַכֹּהֵן, בְּאֶרֶץ כְּשָׁדִים--עַל-נְהַר-כְּבָר; וַתְּהִי עֲלָיו שָׁם, יַד-יְהוָה.

הסבר:

מפסוקים אלו אנו לומדים על דמותו של יחזקאל הנביא :

א. יחזקאל היה כהן

ב. יחזקאל גלה בגלות יהויכין

ג. יחזקאל התנבא בגלות (דבר יוצא דופן) עבור הגולים לבבל בגלות יהויכין.

ד. יחזקאל החל להתנבאות בזמן שביהודה מלך צדקיהו.

פרק לוי

נבואת הגאולה על הרי ישראל

הקדמה:

פרק לוי מתקשר לשתי נבואות קודמות של הנביא יחזקאל:

1. פרק ו' – כחלק מנבואת החורבן מתנבא יחזקאל על חורבן הרי ישראל שמלאו בעבודה זרה, בפרקנו חוזר הנביא לאותם הרים ומתנבא על גאולתם.

א ויהי דבר-יהוה, אלי לאמר. ב בן-אדם, שים פניך אל-הרי ישראל; והנבא, אליהם. ג ואמרתי--הרי ישראל, שמעו דבר-אדני יהוה: כה-אמר אדני יהוה להרים ולגבעות לאפיקים ולגיאיות (ולגיאיות), הנני אני מביא עליכם חרב, ואפדתי, במותיכם. ד ונשמו, מזבחותיכם, ונשברו, חמניכם; והפלתי, חלליכם, לפני, גולליכם. ה ונתתי, את-פגרי בני ישראל, לפני, גולליהם; וזריתי, את-עצמותיכם, סביבות, מזבחותיכם. ו בכל, מושבותיכם, הערים תחרבנה, והבמות תישמנה--למען יחרבו ויאשמו מזבחותיכם, ונשברו ונשבתו גולליכם, ונגדעו חמניכם, ונמחו מעשיכם. ז ונפל חלל, בתוככם; וידעתם, כי-אני יהוה. חוהותרתי, בהיות לכם פליטי חרב-- בגוים: בהזרותיכם, בארצות. ט וזכרו פליטיכם אותי, בגוים אשר נשבו-שם, אשר נשברתי את-לבם הזונה אשר-סר מעלי, ואת עיניהם הזנות אחרי גולליהם; ונקטו, בפניהם, אל-הרעות אשר עשו, לכל תועבתיהם. י וידעו, כי-אני יהוה; לא אל-חנם דברתי, לעשות להם הרעה הזאת

2. פרק לה'- במסגרת נבואות הגאולה, מתנבא יחזקאל על חורבן הרי שעיר.

הערה: שעיר הם אדום שהיו אויבים של ישראל שרצו לספח את ארץ ישראל לארצם.

א ויהי דבר-יהוה, אלי לאמר. ב בן-אדם, שים פניך על-הר שעיר; והנבא, עליו. ג ואמרתי לו, כה אמר אדני יהוה, הנני אליך, הר-שעיר; ונטיתי ידי עליך, ונתתיך שממה ומשמה. ד עריך חרבה אשים, ואתה שממה תהיה; וידעת, כי-אני יהוה. ה יען, היות לך איבת עולם, ותגר את-בני-ישראל, על-ידי-חרב--בעת אידם, בעת עון קץ. ו לכן חי-אני, נאם אדני יהוה, כי-לדם אעשך, ודם ירדףך; אם-לא דם שנאת, ודם ירדףך. ז ונתתי את-הר שעיר, לשממה ושממה; והכרתי ממנו, עבר ושב. ח ומלאתי את-הריו, חלליו; גבעותיך וגיאותיך וכל-אפיקיך, חללי-חרב יפלו בהם. ט שממות עולם אתנך, ועריך לא תישבנה (תשובנה); וידעתם, כי-אני יהוה. י יען אמרתי את-שני הגוים ואת-שתי הארצות, לי תהיינה--וירשונה; ויהוה, שם ה'ה. { ס } יא לכן חי-אני, נאם אדני יהוה, ועשיתי כאפך וכקנאתך, אשר עשיתה משנאתיך בם; ונודעתי בם, כאשר אשפטך. יב וידעת, כי אני יהוה, שמעתי את-כל-נאצותיך אשר אמרת על-הרי ישראל, לאמר שממה (שממו): לנו נתנו, לאכלה. יג ותגדילו עלי בפיקם, והעתרתם עלי דבריכם: אני, שמעתי. { ס } יד כה אמר, אדני יהוה: כשמת, כל-הארץ, שממה, אעשה-לך. טו כשמחתך לנחלת בית-ישראל, על אשר-שממה--כן אעשה-לך: שממה תהיה הר-שעיר וכל-אדום בלה, וידעו כי-אני יהוה.

פרק לו' - פנייה אל הרי ישראל בעקבות יחס הגויים אליהם

א. ואתה בן-אדם, הנבא אל-הרי ישראל; ואמרת-- הרי ישראל, שמעו דבר-יהוה. ב. כה אמר אדני יהוה, יען אמר האויב עליכם האח; ובמות עולם, למורשה היתה לנו. ג. לכן הנבא ואמרת, כה אמר אדני יהוה: יען בייען שמות ושאר אתכם מסביב, להיותכם מורשה לשארית הגוים, ותעלו על-שפת לשון, ודבת-עם. ד. לכן הרי ישראל, שמעו דבר-אדני יהוה: כה-אמר אדני יהוה להרים ולגבעות לאפיקים ולגאיות, ולחרבות השממות ולערים הנעזבות, אשר היו לבז וללעג, לשארית הגוים אשר מסביב. ה. לכן, כה-אמר אדני יהוה, אם-לא באש קנאתי דברתי על-שארית הגוים, ועל-אדום כלא: אשר נתנו-את-ארצי להם למורשה בשמחת כל-לבב, בשאט נפש-- למען מגרשה, לבז. ו. לכן, הנבא על-אדמת ישראל; ואמרת להרים ולגבעות לאפיקים ולגאיות כה-אמר אדני יהוה, הנני בקנאתי ובחמתי דברתי, יען כלמת גוים, נשאתם. ז. לכן, כה אמר אדני יהוה, אני, נשאתי את-ידי: אם-לא הגוים אשר לכם מסביב, המה כלמתם ישאו

הערה: הנביא פונה אל הרי ישראל שהחלו כעת להתרוקן מעם ישראל.

הרי ישראל מסמנים את ארץ ישראל, אך מצבה הקשה של הארץ השוממה והחרבה, מעיד על עם ישראל.

הערה: המילה מורשה חוזרת מספר פעמיים ביחס להרים, המשמעות לכך היא שהכובשים חושבים שמכאן ואילך הארץ היא ירושתם ושייכת להם.

האויבים שכבשו את הארץ חשבו לרשת אותה בטענה שהארץ שייכת להם, אך לא היו מעוניינים להפריח אותה, אלא להחזיק בה ולשמוח בשממונה.

הערה:

מפסוקים ב'ה' אנו לומדים שתי סיבות שבגללן הגויים ייענשו:

1. מכיוון שהגויים שמחו במפלתם של ישראל. " יען אמר האויב עליכם האח "
2. מכיוון שהגויים רצו לרשת את הארץ – " ובמות עולם, למורשה היתה לנו "

הבטחה להרי ישראל לראות בשיבת ישראל וגאולתם

ח וְאַתֶּם הָרֵי יִשְׂרָאֵל, עֲנַפְכֶם תִּתְּנוּ, וּפְרִיכֶם תִּשְׂאוּ, לְעַמֵּי יִשְׂרָאֵל: כִּי קָרְבוּ, לְבוֹא. ט כִּי, הִנְנִי אֵלֵיכֶם; וּפְנִיתִי אֵלֵיכֶם, וְנִעַבְדְתֶם וְנִזְרַעְתֶם. י וְהִרְבִּיתִי עֲלֵיכֶם אָדָם, כָּל-בֵּית יִשְׂרָאֵל כְּלֵה; וְנִשְׁבוּ, הָעָרִים, וְהַחֲרָבוֹת, תִּבְנֶינָה. יא וְהִרְבִּיתִי עֲלֵיכֶם אָדָם וּבְהֵמָה, וְרִבּוּ וּפְרוּ; וְהוֹשַׁבְתִּי אֶתְכֶם כְּקִדְמוֹתֵיכֶם, וְהִיטַבְתִּי מֵרֵאשִׁיתֵיכֶם, וַיִּדְעֶתֶם, כִּי-אֲנִי יְהוָה. יב וְהוֹלַכְתִּי עֲלֵיכֶם אָדָם אֶת-עַמֵּי יִשְׂרָאֵל, וַיִּרְשׁוּדוּ, וְהָיִיתָ לָהֶם, לְנַחֲלָה; וְלֹא-תוֹסֵף עוֹד, לְשַׁפְּלֵם.

הערה:

בפסוקים אלו מתאר הנביא יחזקאל את מאפייני הגאולה:

אתם הרי ישראל, ענפכם תתנו, ופריכם תשאו	שפע חקלאי
כי, הנני אליכם; ופניתי אליכם	ה' ישגיח על עם ישראל
והרביתי עליכם אדם, כל-בית ישראל כלה	ריבוי אוכלוסין
ונשבו, הערים, והחרבות, תבנינה	הערים החרבות בארץ ישראל ישוקמו ויגורו בהם יהודים רבים
והיטבתי מראשיתכם	המצב של ארץ ישראל יהיה טוב
והולכתי עליכם אדם את-עמי ישראל, וירשודו,	קיבוץ גלויות וירושת הארץ

במשך מאות שנים כאשר עם ישראל גלה מארצו ארץ ישראל הייתה שוממה, בדורות האחרונים, מאז תחילת חזרתנו לרצנו (בערך מתקופת העלייה הראשונה 1882), חוזרת ארץ ישראל לפרוח, בכך אנו רואים לנגד עינינו כיצד התגשמה נבואתו ל הנביא יחזקאל

הבטחה להרי ישראל שחרפתם מכאן ואילך לא תישמע

יג כה אָמַר, אֲדַנִּי יְהוָה, יַעֲנֵן אֲמַרִּים לָכֶם, אֲכַלְתֶּם אֲדָם אֹתִי (אֵת); וּמִשְׁכַּלְתֶּם גּוֹיִךְ (גּוֹיִיךְ), הִיִּיתָ. יָד לָכֵן, אֲדָם לֹא-תֹאכְלִי עוֹד, וּגּוֹיִךְ (וּגּוֹיִיךְ), לֹא תִכְשַׁלִּי- (תִּשְׁפְּלִי-) עוֹד--נָא, אֲדַנִּי יְהוָה. טו וְלֹא-אֲשַׁמִּיעַ אֶלְיֶיךָ עוֹד פְּלִמַת הַגּוֹיִם, וְחֲרַפַת עַמִּים לֹא תִשְׂאִי-עוֹד; וּגּוֹיִךְ (וּגּוֹיִיךְ) לֹא-תִכְשַׁלִּי עוֹד, נָא אֲדַנִּי יְהוָה.

הערה: מפסוק יג' אנו רואים שבעיני הגויים נתפסה ארץ ישראל כאוכלת אדם. רש"י מסביר שתפסת ארץ ישראל כמקום של מוות מבוססת על שני תקדימיים היסטוריים:

1. הכנענים שנהרגו בעת כיבוש הארץ על ידי בני ישראל.

2. תושבי ממלכת יהודה שנהרגו בחורבן בית המקדש הראשון בימי יחזקאל.

הערה: בדומה לגויים שמוצאים את דיבת הארץ ורואים בה כמקום של מוות כארץ האוכלת אדם, למדנו ביחדת "הארץ הטובה" שהמרגלים ששלחו בני ישראל לתור את הארץ ובחזרתם גם דיווחו שהיא "ארץ אוכלת יושביה" (במדבר יג, לב), ובעקבות חטא זה נגזר על העם החורבן והיציאה לגלות.

מנבואה זו של יחזקאל נלמד שבימי הגאולה ייפסק הדיבור הרע על הארץ ויתוקן חטא המרגלים – חטא התדמית הרעה של הארץ.

הערה:

המילים "יען" ו"לכן" מדגישות שיש לכלל הייסורים הבאים על יושבי הארץ סיבה ומסובב.

מסובב הדברים הוא הקב"ה.

הסיבה: לגלות ישראל ולחורבן היו חטאי עם ישראל.

הסיבה: שעם ישראל יחזור לארצו היא מאמצם של הגויים לרשת את הארץ ולפגוע בישראל.

לעגם של הגויים ויחסם לארץ ישראל יהיו הסיבה לכך שה' יגרשם וחזיר את עם ישראל לארצו.

באמצעות השימוש החוזר במילים "יען" "לכן"

הנביא מנמק את הבקשה שלו שה' יתערב ויפעל למען ארץ ישראל ועם ישראל.

יען (בגלל) יחס הבוז והלעג של הגויים לארץ ישראל.

הנביא מבהיר שנבואת הנחמה והגאולה היא תגובה על טענות הגויים

לכן ה' יחזיר את עם ישראל לארצו והארץ תפרח

הערה:

בפרק לוי הנביא יחזקאל מגיב על שלוש התייחסויות של הגויים בנוגע לארץ ישראל:

תגובת יחזקאל	התייחסות הגויים לארץ ישראל
בזמן הגאולה יתברר לגויים שעם ישראל יחזור לארצו י וְהָרַבִּיתִי עֲלֵיכֶם אָדָם, כָּל-בֵּית יִשְׂרָאֵל כְּלֵה; וְנָשְׁבוּ, הָעָרִים, וְהַחֲרָבוֹת, תִּבְנֶינָה	הגויים רוצים לרשת את הארץ ב. "לְמוֹרְשָׁה הֵיְתָה לָנוּ"
בזמן הגאולה עם ישראל יחזור לארץ ישראל והארץ תפרח מחדש ח וְאַתֶּם הָרִי יִשְׂרָאֵל, עֲנַפְכֶם תִּתַּנּוּ, וּפְרִיכֶם תִּשְׂאוּ, לְעַמֵּי יִשְׂרָאֵל: כִּי קָרְבוּ, לָבוֹא .	הגויים שמחיים על חורבן ארץ ישראל ועל גלות של עם ישראל ה ... בְּשִׂמְחַת כָּל-לֵבָב, בְּשֹׂאֵט נַפְשׁ--לְמַעַן מִגְרָשָׁה, לָבוֹ .
בזמן הגאולה יתברר לעמים שארץ ישראל לא גרמה למוות של עם ישראל והחורבן היה מוגבל יב...וְלֹא-תוֹסֵף עוֹד, לְשַׁכְּלֶם.	ארץ ישראל גורמת למוות של היושבים היושבים בה יג. ... יַעַן אֲמָרִים לָכֶם, אֲכַלְתֶּם אֶת־י (אֶת); וּמִשְׁכַּלְתֶּם גוֹיִךְ (גוֹיִיךְ), הֵייתִי.

פרק לז'

בנבואה זו מתואר חזון שרואה הנביא יחזקאל המסמל את ימי הגאולה שעם ישראל יקום לתחיה.

המצב בו עם ישראל נמצא בגלות משול לעצמות יבשות של אדם שנפטר המצב בו העצמות מתחברות וקמות לתחיה משול לעם ישראל החוזר לארצו.

יחזקאל רואה בקעה מלאה בעצמות יבשות

א הִיְתָה עָלַי, יַד-יְהוָה, וַיּוֹצֵאֵנִי בְרוּחַ יְהוָה, וַיְנִיחֵנִי בְּתוֹךְ הַבְּקָעָה; וְהִיא, מְלֵאָה עֲצָמוֹת. ב. וְהֶעֱבִירֵנִי עֲלֵיהֶם, סָבִיב סָבִיב; וְהִנֵּה רַבּוֹת מְאֹד עַל-פְּנֵי הַבְּקָעָה, וְהִנֵּה יִבְשׁוֹת מְאֹד. ג. וַיֹּאמֶר אֵלַי--בֶּן-אָדָם, הֲתַחְיֶינָה הָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה; וָאָמַר, אֲדֹנָי יְהוִה אַתָּה יָדַעְתָּ

הסבר:

יחזקאל רואה בקעה מלאה עצמות יבשות.

הערה:

ישנם שני שלבים בחזון:

א. יחזקאל בתוך הבקעה, הוא חש מקרוב את האסון הקשה.

ב. יחזקאל מרחף מסביב לבקעה ורואה את התמונה הכוללת, ומתוך כך מבין את גודל האסון ("והנה רבות מאוד") ואת עומקו ("יבשות מאוד").

שאלה:

מה משמעות השאלה ששאל ה' את יחזקאל: בן-אדם, הֲתַחְיֶינָה הָעֲצָמוֹת הָאֵלֶּה?
האם מצפה ה' לשמוע את דעתו של יחזקאל?

תשובה:

ה' פונה ליחזקאל וקורא לו "בן אדם" (הרואה את החזון במבט אנושי), משמעות השאלה היא כיצד ניתן להתייחס למצב קשה זה על פי הסתכלות אנושי? הרי בתפיסה אנושית המוות הוא בלתי הפיך ולא ניתן להחיות את העצמות היבשות.

הערה:

יחזקאל עונה תשובה אמונית: "ה' אלוקים אתה ידעת", רק ה' (במידת החסד) אלוקים (במידת הדין), יכול לשנות את המצב הקשה. זאת מציאות שלבן אנוש אין יכולת לשנות, רק לאלוקים.

הנבואה על תחיית העצמות

ד. ויאמר אלי, הנבא על-העצמות האלה; ואמרת אליהם-- העצמות היבשות, שמעו דבר-יהוה. ה. כה אמר אדני יהוה, לעצמות האלה: הנה אני מביא בכם, רוח-- וחיייתם. ו. ונתתי עליכם גידים והעלתי עליכם בשר, וקרמתי עליכם עור, ונתתי בכם רוח, וחיייתם; וידעתם, כי-אני יהוה

קיום הנבואה

ז. ונבאתי, כאשר צויתי; ויהי-קול כהנבאי, והנה-רעש, ותקרבו עצמות, עצם אל-עצמו. ח. וראיתי והנה-עליהם גדים, ובשר עלה, ויקרם עליהם עור, מלמעלה; ורוח, אין בהם. ט. ויאמר אלי, הנבא אל-הרוח; הנבא בן-אדם ואמרת אל-הרוח {ס} כה-אמר אדני יהוה, מארבע רוחות באי הרוח, ופחי בהרוגים האלה, ויחיו. י. והנבאתי, כאשר צוני; ותבוא בהם הרוח ויחיו, ויעמדו על-רגליהם--חיל, גדול מאד-מאד

הערה:

נשים לב כי התהליך המתרחש כאן מתואר בכמה שלבים, תהליך איטי של החיית העצמות.

שלב א': ציווי על הנבואה. (פס' ד'-ו')

שלב ב': ביצוע הציווי על ידי הנביא- והפיכת העצמות לשלדי אדם (ללא רוח) (פס' ז')

שלב ג': הנביא רואה את השלדים קמים לתחיה אך ללא רוח חיים. (פס' ח')

שלב ד': ציווי נוסף על הרוח. (פס' ט')

שלב ה': ביצוע הציווי על ידי הנביא ותחיית העצמות. (פס' י')

הערה:

הנביא יחזקאל הצטווה לנבא פעמיים:

א. יחזקאל הצטווה לנבא כי העצמות היבשות המפוזרות יחזרו להתאחד לגופות ללא רוח חיים.

בשלב זה נוצרו גופות מהעצמות, אך ללא רוחי חיים

ב. יחזקאל הצטווה לומר לנשמה (לרוח) להיכנס מחדש לגופם של האנשים המתים ולהחיות אותם

בשלב הזה המתים חזרו לחיים והושלמה תחיית המתים

הערה:

הנביא יחזקאל שותף פעיל בתהליך תחיית העצמות, וכך עובר המסר המעודד לעם הנמצא בגולה בתחושת ייאוש, יש תקווה תסתכלו עלי כיצד אני פועל מתוך אמונה שאפשר להחיות את העצמות, כך גם עליכם לפעול ולהאמין בגאולה

הסבר משמעות החזון

יא ויאמר, אלי, בן-אדם, העצמות האלה כל-בית ישראל המה; הנה אמרים, יבשו עצמותינו ואבדה תקותנו--נגזרנו לנו. יב לכן הנבא ואמרתי אליהם, כה-אמר אדני יהוה, הנה אני פתח את-קברותיכם והעליתי אתכם מקברותיכם, עמי; והבאתי אתכם, אל-אדמת ישראל. יג וידעתם, כי-אני יהוה: בפתחי את-קברותיכם, ובהעלותי אתכם מקברותיכם--עמי. יד ונתתי רוחי בכם וחיייתם, והנחתי אתכם על-אדמתכם; וידעתם כי-אני יהוה, דברתי ועשיתי--נאם-יהוה.

הערה:

בפסוק יא' כתובה טענת עם ישראל הנמצאים בייאוש וחוסר תקווה בזמן שהם נמצאים בגלות מבלי לדעת מתי תסתיים, ומתוך המציאות של חורבן ארץ ישראל ובית המקדש.

”... הנה אמרים, יבשו עצמותינו ואבדה תקותנו--נגזרנו לנו”

”חזון העצמות היבשות” מהווה תשובה לטענת העם, כפי שמסביר ה' לנביא יחזקאל שכמו שהעצמות בחזון קמו לתחייה, כך עם ישראל שעכשיו בגלות במציאות של מוות לאומי (בדומה לעצמות היבשות), יחזור לקדמותו לחיים בארצו בזמן הגאולה (בדומה לעצמות שקמו לתחייה)

הערה:

- א. בפסוק יג' מתוארת הנבואה כדבר נסי המתרחש רק על ידי ה'.
- ב. אחת הבעיות המרכזיות שמתמודד הנביא בשכנוע ובעידוד העם שהגאולה תבוא, היא חוסר האמונה בכוחו של ה' וביכולתו להביא את הגאולה, כאשר הגאולה תתמש העם יחזור וכיכר בכוחו של ה' ” וידעתם, כי-אני יהוה”

נבואה על אחד עם ישראל בזמן הגאולה

הציווי על לקיחת שני העצים (המעשה הסמלי)

טו ויהי דבר-יהוה, אלי לאמר. טז ואתה בן-אדם, קח-לך עץ אחד, וכתב עליו ליהודה, ולבני ישראל חברו; ולקח, עץ אחד, וכתוב עליו ליוסף עץ אפרים, וכל-בית ישראל חברו. יז וקרב אתם אל-אחד, לך--לעץ אחד; והיו לאחדים, בידך. יח וכאשר יאמרו אליך, בני עמך לאמר: הלוא-תגיד לנו, מה-אלה לך. יט דבר אליהם, כה-אמר אדני יהוה, הנה אני לקח את-עץ יוסף אשר ביד-אפרים, ושבטי ישראל חברו; ונתתי אותם עליו את-עץ יהודה, ועשיתם לעץ אחד, והיו העצים אשר-תכתב עליהם, בידך--לעיניהם

הסבר: ה' מצווה את יחזקאל לקחת שתי חתיכות עצים ולכתוב על אחד מהם " ליהודה, ולבני ישראל חברו " ועל השני "ליוסף עץ אפרים, וכל-בית ישראל חברו", ולקרב את שתי חתיכות העץ האחת לשנייה לעיני ישראל.

שאלה: מדוע ה' מצווה את יחזקאל לעשות מעשה סמלי ולא מסתפק בהעברת המסר בנבואה שבעל פה?

תשובה: המעשה הסמלי נועד בשביל לעורר סקרנות בקרב העם, ולהביא אותם להקשיב לנבואתו, ניתן לראות שהוא הצליח בכך מפסי' יח':

" יח וכאשר יאמרו אליך, בני עמך לאמר: הלוא-תגיד לנו, מה-אלה לך"

משמעות המעשה הסמלי

כא ודבר אליהם, כה-אמר אדני יהוה, הנה אני לקח את-בני ישראל, מבין הגוים אשר הלכו-שם; וקבצתי אתם מסביב, והבאתי אותם אל-אדמתם. כב ועשיתי אתם לגוי אחד בארץ, בהרי ישראל, ומלך אחד יהיה לכלם, למלך; ולא יהיה- (יהיו-) עוד לשני גוים, ולא יחצו עוד לשתי ממלכות עוד

הסבר: ה' אומר ליחזקאל להסביר לעם שמעשה זה מסמל שבעתיד בזמן הגאולה שתי הממלכות שהיו בארץ (ממלכת יהודה וממלכת ישראל) יתאחדו תחת הנהגה של מלך אחד.

הבטחות לעתיד

כג וְלֹא יִטְמְאוּ עוֹד, בְּגִלּוּלֵיהֶם וּבִשְׁקוּצֵיהֶם, וּבְכָל, פְּשָׁעֵיהֶם; וְהוֹשַׁעְתִּי אֹתָם, מִכָּל מוֹשְׁבֵתֵיהֶם אֲשֶׁר חָטְאוּ בָהֶם, וְטִהַרְתִּי אֹתָם וְהָיוּ-לִי לְעָם, וְאֲנִי אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים. כִּד וְעַבְדֵי דָוִד מְלָךְ עָלֵיהֶם, וְרוּעָה אֶחָד יִהְיֶה לְכֻלָּם; וּבְמִשְׁפָּטֵי יִלְכוּ, וְחֻקוֹתַי יִשְׁמְרוּ וְעָשׂוּ אֹתָם. כה וַיָּשְׁבוּ עַל-הָאָרֶץ, אֲשֶׁר נָתַתִּי לְעַבְדֵי לַיַּעֲקֹב, אֲשֶׁר יָשְׁבוּ-בָהּ, אַבּוֹתֵיכֶם; וַיָּשְׁבוּ עָלֶיהָ הַמָּה וּבְנֵיהֶם וּבְנֵי בְנֵיהֶם, עַד-עוֹלָם, וְדָוִד עַבְדִּי, נָשִׂיא לָהֶם לְעוֹלָם. כו וְכָרַתִּי לָהֶם בְּרִית שְׁלוֹם, בְּרִית עוֹלָם יִהְיֶה אֹתָם; וְנָתַתִּים וְהִרְבִּיתִי אֹתָם, וְנָתַתִּי אֶת-מִקְדָּשִׁי בְּתוֹכָם לְעוֹלָם. כז וְהָיָה מִשְׁפָּנִי עָלֵיהֶם, וְהָיִיתִי לָהֶם לֵאלֹהִים; וְהָמָּה, יִהְיוּ-לִי לְעָם. כח וַיִּדְעוּ, הַגּוֹיִם, כִּי אֲנִי יְהוָה, מִקְדָּשׁ אֶת-יִשְׂרָאֵל--בְּהִיּוֹת מִקְדָּשִׁי בְּתוֹכָם, לְעוֹלָם.

הערה:

המציאות המקולקלת שהייתה לפני הגלות: א. עם ישראל היה מפולג בין ממלכת ישראל וממלכת יהודה ב. עם ישראל לא הלך בדרכי ה', תשתנה בזמן הגאולה העם יחזור להיות

מאוחד פולטית – מלכות אחת, ולאומי- עם אחד

ולא יהיה- (יהיו-) עוד לשני גוים, ולא יחצו עוד לשתי ממלכות עוד

וישוב ויאמין בה' - מהפך דתי

" וְאֲנִי אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים "

הערה:

בפסוקים כב', כג' מתוארים ניגודים:

א. בין האחדות שתהיה לעתיד לבוא לבין הפילוג שבזמן הגלות.

כב וְעָשִׂיתִי אֹתָם לְגוֹי אֶחָד בְּאָרֶץ, בְּהָרֵי יִשְׂרָאֵל, וּמְלָךְ אֶחָד יִהְיֶה לְכֻלָּם, לְמֶלֶךְ; וְלֹא יִהְיֶה- (יהיו-) עוד לשני גוים, ולא יחצו עוד לשתי ממלכות עוד

ב. בין מצב הטומאה שבגלות לבין הטהרה שתהיה בעם ישראל בזמן הגאולה.

כג. וְלֹא יִטְמְאוּ עוֹד, בְּגִלּוּלֵיהֶם וּבִשְׁקוּצֵיהֶם, וּבְכָל, פְּשָׁעֵיהֶם; וְהוֹשַׁעְתִּי אֹתָם, מִכָּל מוֹשְׁבֵתֵיהֶם אֲשֶׁר חָטְאוּ בָהֶם, וְטִהַרְתִּי אֹתָם וְהָיוּ-לִי לְעָם, וְאֲנִי אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים

הערה:

ר' יוסף קרא מסביר שיש קשר של סיבה ותוצאה בין פס' כב' לפס' כג'
סיבה: עם ישראל יהיה מאוחד גוי אחד (פוליטית) וממלכה אחת (לאומית)
 כב. "ולא יהיה- (יהיו-) עוד לשני גוים, ולא יחצו עוד לשתי ממלכות עוד..."

תוצאה: הם לא יחטאו

כג.... "ולא יטמאו עוד, בגלוליהם ובשקוציהם, ובכל, פשעיהם; והושעתני אתם, מכל מושבתיים אשר חטאו בהם"
 שפילוג הממלכות היה גורם מרכזי בהידרדרות עם ישראל מבחינה רוחנית.

הערה:

המילה "אחד" חוזרת בפסוקים אלו 10 פעמיים, על מנת להדגיש בפנינו את עיקר הנבואה העוסקת באחדות עם ישראל בזמן הגאולה.

כא ודבר אליהם, כה-אמר אדני יהוה, הנה אני לקח את-בני ישראל, מבין הגוים אשר הלכו-שם; וקבצתי אתם מסביב, והבאתי אותם אל-אדמתם. כב ועשיתי אתם לגוי אחד בארץ, בהרי ישראל, ומלך אחד יהיה לכלם, למלך; ולא יהיה- (יהיו-) עוד לשני גוים, ולא יחצו עוד לשתי ממלכות עוד. כג ולא יטמאו עוד, בגלוליהם ובשקוציהם, ובכל, פשעיהם; והושעתני אתם, מכל מושבתיים אשר חטאו בהם, וטהרתי אותם והיו-לי לעם, ואני אהיה להם לאלהים. כד ועבדי דוד מלך עליהם, ורועה אחד יהיה לכלם; ובמשפטי ילכו, וחקותי ישמרו ועשו אותם. כה וישבו על-הארץ, אשר נתתי לעבדי ליעקב, אשר ישבו-בה, אבותיכם; וישבו עליה המה ובניהם ובני בניהם, עד-עולם, ודוד עבדי, נשיא להם לעולם. כו וכרתי להם ברית שלום, ברית עולם יהיה אותם; ונתתים והרביתני אותם, ונתתי את-מקדשי בתוכם לעולם. כז והיה משפני עליהם, והייתי להם לאלהים; והמה, יהיו-לי לעם. כח וידעו, הגוים, כי אני יהוה, מקדש את-ישראל--בהיות מקדשי בתוכם, לעולם.

הערה: בפסוקים כא'-כח' מתוארים ששה מרכיבים של איחוד העם:

- א. קיבוץ גלויות וחזרת עם ישראל לארץ.
- ב. אחדות כל העם וקיום ממלכה אחת מאוחדת בהנהגת מלך מבית דוד.
- ג. שמירת המצוות, העם יפסיק לחטוא ולעבוד עבודה זרה.
- ד. עם ישראל ישבו ויתרבו בארץ ישראל עד עולם.
- ה. בית המקדש ייבנה ותשכון בו השכינה.
- ו. הגוים ידעו כי קיים קשר מיוחד בין ה' לבני ישראל.